

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради PhD 13820
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Антон Ковирєв, 1989 року народження, громадянин України, освіта вища: у травні 2012 року закінчив ДВНЗ «Національний гірничий університет», отримав диплом спеціаліста за спеціальністю «Правознавство», кваліфікація: спеціаліст, професіонал в галузі правознавства. У 2016 році закінчив ДВНЗ «Національний гірничий університет» отримав диплом магістра за спеціальністю «Управління проектами», кваліфікація: магістр, професіонал з управління проектами та програмами, дослідник.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена рішенням Вченої ради Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», МОН України, м. Дніпро від «7» травня 2026 року протокол № 15, Наказ від «7» травня 2026 року № 80 у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради - **Блінова Ганна Олександрівна**, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», доктор юридичних наук, професор;

1. рецензент – **Пушкіна Олена Вікторівна**, завідувача кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», доктор юридичних наук, професор, м. Дніпро;

2. рецензент – **Потіп Микола Миколайович**, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», доктор юридичних наук, професор, м. Дніпро;

Офіційні опоненти –

1. **Лазур Ярослав Володимирович**, доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород;

2. **Задирака Наталія Юріївна**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та процесу Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, –

на засіданні «18» червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Антону Ковирєву на підставі публічного захисту дисертації «Правове регулювання процедури звернення стягнення на майно у виконавчому провадженні» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка», МОН України, м. Дніпро.

Робота виконана під подвійним науковим керівництвом : доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Легези Юлії Олександрівни; доктора юридичних наук, професора, проректора з наукової роботи Університету митної справи та фінансів Приймаченка Дмитра Володимировича.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, українською мовою.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексних наукових досліджень, що присвячені встановленню правового регулювання процедури звернення стягнення на майно у виконавчому провадженні.

Здійснене дослідження дозволило сформулювати нові наукові положення та висновки, обґрунтовані особисто здобувачем, зокрема:

уперше: обґрунтовано науковий підхід до розуміння принципів реалізації звернення стягнення на майно боржника як системи практичних стандартів «стійкого виконання», що одночасно як забезпечують результативність примусового виконання, так і мінімізують ризики скасування виконавчих дій у судовому контролі, що дозволило розвинути положення про функціональний зв'язок принципів виконавчого провадження з доктриною

франдаторності, в межах якої було доведено, що ефективне звернення стягнення в ситуаціях «виведення активів» потребує інтеграції виконавчих інструментів із цивілістичними засадами добросовісності, недопустимості зловживання правом та ефективного способу захисту; запропоновано розглядати правову визначеність у процедурі звернення стягнення як самостійну гарантію не лише боржника, а й стягувача (через зниження простору для маніпуляцій і підвищення передбачуваності виконання), що уточнює традиційну інтерпретацію цього принципу, орієнтовану переважно на захист прав боржника;

удосконалено: систематизація основоположних нормативних вимог щодо звернення стягнення на майно боржника як ключової процедури процесуального виконавчого права, що дозволило сформулювати їх структурований перелік, де виокремлено: обмеженість межами виконавчого документа та принципом законності; пропорційність і співмірність примусового впливу; черговість звернення стягнення; обов'язковість встановлення майнової маси, що вимагає здійснення розшуку та виявлення активів боржника; опис і арешт як гарантія збереження майна; оцінка як умова справедливості та ефективності реалізації; реалізація майна через систему електронних торгів як механізму прозорості та конкурентності виконавчого провадження; процесуальні гарантії оскарження та контролю за діями виконавця; напрями підвищення ефективності нормативного механізму здійснення виконавчого провадження, які полягають у: розширенні повноважень приватних виконавців; перегляді обґрунтованості встановлення мораторіїв на примусове виконання судових рішень щодо окремих суб'єктів або звернення стягнення на окремі види майна; запровадженні збалансованого механізму виконання судових рішень, що передбачають здійснення різних комплексів виконавчих дій різними суб'єктами; забезпеченні належного кадрового потенціалу органів примусового виконання рішень, зокрема шляхом заповнення вакантних посад державних виконавців та відновлення доступу приватних виконавців до Автоматизованої системи виконавчого провадження за умови дотримання вимог законодавства; удосконаленні правового регулювання протидії франдаторним правочинам боржників, спрямованим на ухилення від виконання судових рішень, зокрема шляхом запровадження чітких механізмів їх оскарження та визнання недійсними, розширення процесуальних можливостей державних і приватних виконавців щодо ініціювання відповідних судових процедур, а також удосконалення інформаційної взаємодії між державними реєстрами, органами державної виконавчої служби та приватними виконавцями з метою виявлення та запобігання таким правочинам;

набуло подальшої розробки: дослідження інституту звернення стягнення на майно боржника, який обґрунтовано розуміти як самостійну процедурно-стадійну конструкцію (процес), що складається з послідовних стадій (виявлення та розшук активів; опис і оцінка; арешт; визначення режиму зберігання; вилучення; передача на зберігання; виключення з опису та зняття арешту; реалізація), та доведено, що відсутність належної систематизації норм, які регламентують ці стадії, знижує правову визначеність і ефективність примусового виконання; аргументація, що для України найбільш перспективним є не запозичення цілісної іноземної моделі, а поетапна імплементація окремих функціонально ефективних елементів зарубіжних систем, зокрема: обов'язку боржника розкривати інформацію про активи, страхування професійної відповідальності виконавця, аудіо- та відеофіксації виконавчих дій, відкритих реєстрів боржників і цифрового супроводу процедур арешту та реалізації майна, що обумовило висновок про те, що оптимізація національної моделі звернення стягнення на майно має ґрунтуватися на поєднанні професійної самостійності виконавця з ефективним державним і дисциплінарним контролем за законністю його діяльності; доцільність нормативного врегулювання механізмів протидії франдаторним правочинам боржника, удосконалення кадрового забезпечення органів ДВС, розширення повноважень приватних виконавців та оптимізації взаємодії між різними суб'єктами виконавчого провадження; положення щодо правової природи діяльності приватного виконавця як суб'єкта, що поєднує елементи приватноправової автономії та публічно владних повноважень, делегованих державою у сфері примусового виконання рішень.

Здобувач має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статей у наукових фахових виданнях України, 2 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій, що засвідчують апробацію результатів дисертації :

1. Ковирев А. Фраудаторні правочини: законодавчі принципи та особливості судової практики. *Правова позиція*. 2023. № 3 (40). С. 37-41

2. Ковирев А. Виконавче провадження у правозахисній системі України. *Law. State. Technology*. 2024. №3. С. 3–8. doi: 10.32782/LST/2024-3-1

3. Ковирев А. Звернення стягнення на майно креди-тора та примусове відчуження майна: співвідношення категорій. *Law. State. Technology*. 2025. № 2. С. 30–35. doi: <https://doi.org/10.32782/LST/2025-2-5>

4. Ковирев А. Зарубіжні моделі організації виконавчого провадження: порівняльно-правовий аналіз та перспективи використання для захисту майнових інтересів держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2026. №3. С. 156-159. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026_3/31

5. Ковирев А. В. Особливості правового регулювання звернення стягнення на майно у виконавчому провадженні під час воєнного стану. *Юридичні науки: проблеми та перспективи: Матеріали міжнародної науково практичної конференції, м. Запоріжжя, 23–24 лютого 2024 р. Львів –Торунь : Liha-Pres, 2024. С.66-70.*

6. Ковирев А. В. Значення та зміст заходів, що забезпечують виконання судового рішення. *«Наукова весна» 2025: матеріали XV Міжнародної науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених, Дніпро, 26–28 березня 2025 року / Національний технічний університет 11 «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2025. С. 396-398 URL.: https://rmv.nmu.org.ua/ua/arkhiv-zbirok-konferentsiy/naukova-vesna-2025/Scientific_Spring_2025.pdf*

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти).

Голова ради:

1. **Блінова Ганна Олександрівна**, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», доктор юридичних наук, професор. Зауважень немає.

Рецензенти:

2. **Пушкіна Олена Вікторівна**, завідувача кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», доктор юридичних наук, професор, м. Дніпро, яка зазначила на таких дискусійних моментах, які потребують уточнення:

1. Не повною мірою у роботі розкрито питання судового контролю за діяльністю виконавця під час звернення стягнення на майно боржника. Зокрема, потребують додаткового аналізу межі судового втручання у дискреційні повноваження виконавця, критерії оцінки правомірності його рішень, а також співвідношення принципу оперативності виконавчого провадження із правом сторін на ефективний судовий захист.

2. У дисертації доцільно було б більш ґрунтовно дослідити проблему оцінки майна боржника як одного з найбільш конфліктних етапів виконавчого провадження. Саме визначення вартості майна безпосередньо впливає на баланс інтересів стягувача та боржника, ефективність реалізації активів і рівень довіри до процедури примусового виконання. У цьому аспекті бажаним був би детальніший аналіз проблем заниження або завищення вартості майна, процесуальних гарантій оскарження результатів оцінки та відповідальності суб'єктів оціночної діяльності.

3. Дисертаційне дослідження могло б бути посилене ширшим використанням емпіричної бази, зокрема статистичних даних щодо виконання судових рішень, матеріалів дисциплінарної практики стосовно державних і приватних виконавців, судової практики оскарження виконавчих дій, а також практичних кейсів реалізації арештованого майна. Використання такого матеріалу надало б окремим висновкам автора більшої доказовості, практичної переконливості та прикладного значення.

4. У дисертації недостатньо детально досліджено питання співвідношення виконавчого провадження із процедурами банкрутства та неплатоспроможності боржника. Зокрема, потребувало б додаткового аналізу питання пріоритетності вимог кредиторів, особливостей арешту та реалізації майна боржника у випадку відкриття провадження у справі про банкрутство, а також узгодження повноважень виконавця та арбітражного керуючого.

Ковирев А.В., відповідь:

Щодо зауваження про те, що у роботі не повною мірою розкрито питання судового контролю за діяльністю виконавця під час звернення стягнення на майно боржника, зокрема потребують додаткового аналізу межі судового втручання у дискреційні повноваження виконавця, критерії оцінки правомірності його рішень, а також співвідношення принципу оперативності виконавчого провадження із правом сторін на ефективний судовий захист, вважаю за необхідне зазначити таке.

У дисертаційному дослідженні увагу було зосереджено насамперед на адміністративно-правових засадах здійснення виконавчого провадження та особливостях реалізації повноважень виконавця під час звернення стягнення на майно боржника. Саме тому питання судового контролю розглядалися переважно крізь призму забезпечення законності діяльності виконавця та гарантування прав учасників виконавчого провадження.

Автор виходив із того, що судовий контроль у сфері примусового виконання рішень має допоміжний характер і не може підміняти собою діяльність виконавця як уповноваженого суб'єкта виконавчого провадження. Відповідно, межі судового втручання у його дискреційні повноваження визначаються насамперед необхідністю перевірки дотримання вимог закону, принципів пропорційності, обґрунтованості та недопущення свавільного обмеження прав сторін виконавчого провадження.

Щодо зауваження про те, що у дисертації доцільно було б більш ґрунтовно дослідити проблему оцінки майна боржника як одного з найбільш конфліктних етапів виконавчого провадження, вважаю за необхідне зазначити таке.

У роботі питання оцінки майна боржника розглядалося в контексті загального механізму звернення стягнення на майно та забезпечення балансу прав і законних інтересів сторін виконавчого провадження. Автор виходив із того, що визначення вартості майна справді має істотне значення, оскільки саме від результатів оцінки залежить реальність задоволення вимог стягувача, недопущення надмірного втручання у майнову сферу боржника та ефективність подальшої реалізації активів.

Водночас у межах дисертаційного дослідження основна увага була зосереджена не на спеціальних питаннях оціночної діяльності, а на правових засадах діяльності виконавця під час звернення стягнення на майно боржника. Саме тому проблеми можливого заниження або завищення вартості майна, процесуальні гарантії оскарження результатів оцінки та питання відповідальності суб'єктів оціночної діяльності були розглянуті настільки, наскільки це було необхідно для досягнення мети та виконання завдань дисертації.

Щодо четвертого зауваження поясню, що у дисертаційному дослідженні основна увага була зосереджена на адміністративно-правових засадах діяльності виконавця під час звернення стягнення на майно боржника та механізмах реалізації його повноважень у межах виконавчого провадження. Автор виходив із того, що процедури виконавчого провадження та банкрутства мають різну правову природу, мету та функціональне призначення. Якщо виконавче провадження спрямоване на забезпечення примусового виконання конкретного рішення на користь визначеного стягувача, то процедури банкрутства орієнтовані на комплексне врегулювання вимог усіх кредиторів боржника із дотриманням встановленої законом черговості та принципу пропорційного задоволення вимог.

Потіп Микола Миколайович, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», доктор юридичних наук, професор, м. Дніпро, зазначив про такі дискусійні аспекти рецензованого дослідження, як:

1. У дисертації недостатньо уваги приділено проблемі юридичної відповідальності виконавця за порушення процедури звернення стягнення на майно боржника. Зокрема, робота виграла б від більш глибокого аналізу співвідношення дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної та процесуальної відповідальності державних і приватних виконавців, а також від визначення критеріїв розмежування підстав їх застосування. Окремого дослідження потребує питання відшкодування шкоди, завданої незаконними виконавчими діями, та особливостей відповідальності приватного виконавця як суб'єкта, який поєднує ознаки приватноправової автономії та реалізації делегованих державою владних повноважень;

2. Певною мірою дискусійною є авторська пропозиція щодо розширення процесуальних можливостей виконавця ініціювати судові процедури, пов'язані з оскарженням фродаторних правочинів боржника. Такий підхід загалом заслуговує на увагу, однак потребує додаткового теоретичного й процесуально-правового обґрунтування з огляду на принцип диспозитивності цивільного процесу, межі процесуального статусу виконавця та співвідношення його повноважень із правами стягувача як безпосередньо заінтересованої особи у спорі.

3. У дисертації доцільно було б більш детально дослідити вплив правового режиму воєнного стану на процедуру звернення стягнення на майно у виконавчому провадженні. Зокрема, потребували б окремого аналізу питання дії законодавчих мораторіїв, обмеження доступу до державних реєстрів, особливості виявлення, оцінки та реалізації майна на тимчасово окупованих і прифронтових територіях, а також проблеми забезпечення балансу між публічними інтересами держави та правами учасників виконавчого провадження в умовах воєнних обмежень.

4. Порівняльно-правовий аналіз зарубіжного досвіду здійснення звернення стягнення на майно має переважно загальнотеоретичний характер. У зв'язку з цим робота виграла б від більш конкретного визначення тих елементів іноземних моделей виконавчого провадження, які можуть бути реально імплементовані в українське законодавство з урахуванням національної правової традиції, інституційної спроможності органів примусового виконання рішень та сучасного стану правозастосовної практики.

Ковирев А.В., відповідь:

Щодо зауваження про те, що у дисертації недостатньо уваги приділено проблемі юридичної відповідальності виконавця за порушення процедури звернення стягнення на майно боржника, вважаю за необхідне зазначити таке. У дисертаційному дослідженні питання відповідальності виконавця розглядалося в контексті забезпечення законності виконавчого провадження, захисту прав боржника і стягувача, а також належної реалізації повноважень виконавця під час звернення стягнення на майно боржника. Автор виходив із того, що юридична відповідальність виконавця є важливою гарантією недопущення свавілля, зловживання повноваженнями та порушення встановленої законом процедури примусового виконання рішень. Окремої уваги справді заслуговує питання відповідальності приватного виконавця, правовий статус якого має змішану природу. З одного боку, він здійснює незалежну професійну діяльність і має елементи організаційної та майнової самостійності, а з іншого – реалізує делеговані державою владні повноваження у сфері примусового виконання рішень. Саме ця подвійна правова природа зумовлює складність визначення меж його відповідальності, порядку відшкодування шкоди та співвідношення особистої відповідальності приватного виконавця із гарантіями державного контролю за його діяльністю.

Щодо другого зауваження про дискусійність авторської пропозиції стосовно розширення процесуальних можливостей виконавця ініціювати судові процедури, пов'язані з оскарженням фродаторних правочинів боржника, вважаю за необхідне зазначити таке. У дисертаційному дослідженні відповідна пропозиція була сформульована з урахуванням практичної проблеми недобросовісної поведінки боржників, які з метою уникнення виконання рішення відчужують майно, приховують активи або іншим чином ускладнюють реальне виконання судового акта. Ефективність виконавчого провадження значною мірою залежить

не лише від формального наявного обсягу повноважень виконавця, а й від його здатності оперативно реагувати на дії боржника, спрямовані на виведення майна з-під можливого стягнення. Разом із тим авторська пропозиція не передбачає підміни виконавцем стягувача як основного суб'єкта матеріальної заінтересованості у спорі та не заперечує принципу диспозитивності цивільного процесу. Йдеться насамперед про можливість надання виконавцю спеціального, функціонально обмеженого процесуального інструменту, який застосовувався б лише у випадках, коли фраздаторний правочин безпосередньо перешкоджає виконанню рішення, а бездіяльність або об'єктивна неспроможність стягувача своєчасно ініціювати відповідний спір фактично унеможливує досягнення мети виконавчого провадження.

Щодо співвідношення таких повноважень із правами стягувача, автор виходив із того, що вони не повинні конкурувати між собою. Стягувач як безпосередньо заінтересована особа зберігає право самостійно звертатися до суду, визначати обсяг і характер своїх вимог, надавати докази та реалізовувати інші процесуальні права. Натомість виконавець у запропонованій моделі виступає не замість стягувача, а як суб'єкт, який у межах делегованих державою повноважень забезпечує ефективність примусового виконання та запобігає зловживанню боржником своїми цивільними правами.

Щодо четвертого зауваження необхідне зазначити таке.

У дисертаційному дослідженні питання здійснення виконавчого провадження в умовах воєнного стану розглядалося крізь призму загального впливу надзвичайних правових режимів на реалізацію повноважень виконавця та забезпечення прав учасників виконавчого провадження. Воєнний стан істотно ускладнює процедуру звернення стягнення на майно боржника, оскільки впливає як на доступ до інформаційних ресурсів і державних реєстрів, так і на фактичну можливість виявлення, оцінки, арешту та реалізації майна. Разом із тим основний предмет дисертації був спрямований на дослідження загальних адміністративно-правових засад діяльності виконавця під час звернення стягнення на майно боржника, а не на комплексний аналіз спеціального правового режиму воєнного стану. Саме тому питання законодавчих мораторіїв, обмеження доступу до державних реєстрів, особливостей роботи з майном на тимчасово окупованих і прифронтових територіях були розглянуті в обсязі, необхідному для розкриття основної проблематики дослідження.

Воєнні обмеження створюють додаткові ризики як для стягувача, який заінтересований у своєчасному й реальному виконанні рішення, так і для боржника, майнові права якого можуть зазнавати непропорційного втручання в умовах обмеженого доступу до процедурних гарантій. Особливої уваги потребують проблеми достовірності відомостей про майно, об'єктивності його оцінки, безпечності доступу до активів, можливості їх реалізації, а також недопущення порушення прав осіб, які перебувають на тимчасово окупованих або прифронтових територіях.

Щодо балансу між публічними інтересами держави та правами учасників виконавчого провадження, автор виходив із того, що навіть в умовах воєнного стану примусове виконання рішень має здійснюватися з дотриманням принципів законності, пропорційності, обґрунтованості та ефективного судового контролю.

З третім зауваженням я погоджуюсь і врахую його у подальшій науковій роботі.

Опоненти:

4.Лазур Ярослав Володимирович, доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород.

Визнаючи загалом високий науково-теоретичний рівень роботи А.В. Ковирева, її важливе практичне значення, слід зазначити, що як і будь-яке дослідження складної наукової проблеми дана дисертація містить і спірні, не зовсім обґрунтовані положення, які є підставою для висловлення певних зауважень, підґрунтям наукової дискусії, зокрема:

1. Потребує додаткового обґрунтування авторська позиція щодо розширення повноважень приватних виконавців у процедурі звернення стягнення на майно боржника (підрозділ 2.4). Такий підхід загалом є перспективним, однак у дисертації варто було б чіткіше визначити межі відповідного розширення, зокрема окреслити категорії виконавчих

проваджень, які можуть бути передані приватним виконавцям, і ті, що мають залишатися у виключній компетенції органів державної виконавчої служби. Крім того, доцільно було б глибше проаналізувати ризики можливих зловживань, зокрема надмірного арешту майна, порушення принципу співмірності, неналежної оцінки майна чи конфлікту інтересів під час його реалізації. У цьому контексті робота виграла б від детальнішого розкриття механізмів запобігання таким ризикам: посилення судового й дисциплінарного контролю, обов'язкового мотивування дій виконавця, страхування професійної відповідальності та забезпечення ефективного оскарження виконавчих дій.

2. У підрозділі 2.1 дисертації фразаторні правочини боржника розглядаються як важливий чинник ускладнення виконання рішень, однак потребує більшої деталізації механізм процесуальної участі виконавця у справах про визнання таких правочинів недійсними.

3. У роботі доцільно було б повніше розкрити особливості звернення стягнення на окремі види майна, зокрема корпоративні права, майнові права інтелектуальної власності, цифрові активи, частку у спільному майні подружжя, а також майно, що перебуває в заставі чи іпотеці.

4. Недостатньо розвиненим є аналіз цифровізації виконавчого провадження. Автор згадує електронні торги та інформаційну взаємодію реєстрів, однак не повною мірою розкриває проблеми кібербезпеки, достовірності електронних даних і захисту персональної інформації учасників провадження.

А.В. Ковирєв, відповідь:

Щодо зауваження про необхідність додаткового обґрунтування авторської позиції стосовно розширення повноважень приватних виконавців у процедурі звернення стягнення на майно боржника, вважаю за необхідне зазначити таке. Запропонований у дисертації підхід ґрунтується на необхідності підвищення ефективності системи примусового виконання рішень, скорочення навантаження на органи державної виконавчої служби та забезпечення більш оперативного й результативного захисту прав стягувачів. Інститут приватного виконання в Україні загалом підтвердив свою ефективність, а тому подальше розширення повноважень приватних виконавців може сприяти підвищенню рівня виконання судових рішень та реалізації принципу обов'язковості судового рішення.

Але необхідно акцентувати на недоцільності необмеженого розширення компетенції приватних виконавців або повного усунення державної виконавчої служби від виконання відповідних функцій. Навпаки, у роботі виходилося з необхідності збереження збалансованої моделі розподілу повноважень між державними та приватними виконавцями з урахуванням характеру виконавчих документів, суспільної значущості відповідних категорій справ та необхідності захисту публічних інтересів.

Щодо зауваження про необхідність більшої деталізації механізму процесуальної участі виконавця у справах про визнання фразаторних правочинів боржника недійсними, вважаю за необхідне зазначити таке.

У дисертації це питання розглядалося насамперед у контексті впливу недобросовісного відчуження майна боржником на ефективність виконання судових рішень. Автор виходив із того, що фразаторні правочини істотно ускладнюють звернення стягнення на майно та потребують належних правових механізмів реагування.

Щодо зауваження про доцільність повнішого розкриття особливостей звернення стягнення на окремі види майна, вважаю за необхідне зазначити таке.

У дисертації ці питання розглядалися в межах загальної характеристики механізму звернення стягнення на майно боржника. Автор виходив із того, що корпоративні права, майнові права інтелектуальної власності, цифрові активи, частка у спільному майні подружжя, а також заставне чи іпотечне майно мають специфічний правовий режим, який впливає на порядок їх виявлення, оцінки, арешту та реалізації.

Щодо зауваження про недостатній розвиток аналізу цифровізації виконавчого провадження, вважаю за необхідне зазначити таке.

У дисертації цифровізація розглядалася насамперед як інструмент підвищення ефективності звернення стягнення на майно боржника, зокрема через електронні торги, автоматизовану інформаційну взаємодію та доступ виконавця до державних реєстрів.

Але питання кібербезпеки, достовірності електронних даних і захисту персональної інформації учасників провадження справді мають важливе значення, оскільки безпосередньо впливають на законність виконавчих дій, довіру до електронних процедур та гарантії прав сторін.

Дякую за увагу.

5. Задирака Наталія Юріївна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та процесу Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ.

У цілому, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу А.В. Ковирєва, необхідно звернути увагу і на її окремі недоліки.

1. У дисертації доцільно було б чіткіше розмежувати поняття «звернення стягнення на майно», «арешт майна», «реалізація майна» та «примусове виконання рішення», оскільки в окремих положеннях роботи ці категорії частково перетинаються, що може ускладнювати їх доктринальне та практичне застосування.

2. Недостатньо розкритим видається питання співвідношення прав стягувача та боржника під час звернення стягнення на майно. Автор переважно акцентує увагу на забезпеченні ефективності виконання рішення, однак потребує глибшого аналізу проблема недопущення надмірного втручання у право власності боржника.

3. Дисертація виграла б від ширшого аналізу практики Європейського суду з прав людини щодо захисту права власності у процедурі примусового виконання рішень, особливо в аспекті пропорційності втручання держави у майнову сферу особи.

4. У роботі недостатньо конкретизовано критерії співмірності між розміром заборгованості та вартістю майна, на яке звертається стягнення. Зазначене питання має істотне практичне значення, оскільки саме невизначеність таких критеріїв часто призводить до судового оскарження дій виконавця.

А.В. Ковирєв відповідь:

Щодо зауваження про доцільність чіткішого розмежування понять «звернення стягнення на майно», «арешт майна», «реалізація майна» та «примусове виконання рішення», вважаю за необхідне зазначити таке.

У дисертації зазначені категорії розглядалися як взаємопов'язані елементи єдиного механізму виконавчого провадження. Примусове виконання рішення є ширшим поняттям, яке охоплює всю сукупність виконавчих дій, тоді як звернення стягнення на майно є одним із способів такого виконання.

Арешт майна у роботі розглядався як забезпечувальний захід, спрямований на збереження майна боржника та недопущення його відчуження, а реалізація майна – як наступний етап, пов'язаний із фактичним продажем активів і спрямуванням отриманих коштів на задоволення вимог стягувача.

Щодо зауваження про недостатнє розкриття співвідношення прав стягувача та боржника під час звернення стягнення на майно, вважаю за необхідне зазначити таке.

У дисертації акцент на ефективності виконання рішення був зумовлений тим, що саме реальне виконання судового акта є кінцевою метою виконавчого провадження та важливою гарантією права стягувача на судовий захист.

При цьому ми не заперечуємо, що звернення стягнення на майно боржника має здійснюватися з дотриманням принципів законності, співмірності та пропорційності.

Ефективність виконання рішення не може виправдовувати надмірне чи необгрунтоване втручання у право власності боржника.

Саме тому в роботі права стягувача і боржника розглядалися як такі, що мають бути збалансовані: стягувач має право на своєчасне та повне виконання рішення, а боржник – на захист від свавільного арешту, неправомірної оцінки чи реалізації майна.

Щодо зауваження про доцільність ширшого аналізу практики Європейського суду з прав людини щодо захисту права власності у процедурі примусового виконання рішень, вважаю за необхідне зазначити таке.

У дисертації практика Європейського суду з прав людини використовувалася насамперед для обгрунтування необхідності забезпечення балансу між правом особи на мирне володіння майном та обов'язком держави гарантувати реальне виконання судових рішень. Ефективне виконання судового рішення є складовою права на справедливий судовий розгляд, водночас будь-яке втручання у майнову сферу боржника має відповідати принципам законності, легітимної мети та пропорційності. Ми свідомо зосередили увагу не на систематизації всієї практики ЄСПЛ за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, а на тих правових позиціях Суду, які безпосередньо стосуються проблематики звернення стягнення на майно боржника та забезпечення балансу між правами стягувача і боржника. Саме тому практика ЄСПЛ використовувалася не як самостійний предмет аналізу, а як методологічна основа для обгрунтування висновків щодо законності, пропорційності та справедливості заходів примусового виконання.

Щодо зауваження про недостатню конкретизацію критеріїв співмірності між розміром заборгованості та вартістю майна, на яке звертається стягнення, вважаю за необхідне зазначити таке.

У дисертації принцип співмірності розглядався як одна з ключових гарантій недопущення надмірного втручання у майнову сферу боржника під час примусового виконання рішення. Звернення стягнення має відповідати не лише меті реального виконання рішення, а й вимогам розумності, пропорційності та балансу інтересів сторін.

Універсальне визначення чітких кількісних критеріїв співмірності є складним, оскільки воно залежить від характеру майна, його ліквідності, можливості часткової реалізації, розміру виконавчого збору чи основної винагороди виконавця, витрат виконавчого провадження та поведінки самого боржника.

Відсутність ustalених критеріїв співмірності справді створює ризики надмірного арешту майна та подальшого судового оскарження дій виконавця. Тому це питання потребує подальшого нормативного й доктринального уточнення, зокрема через формування орієнтирів для виконавця щодо вибору майна, черговості звернення стягнення та обгрунтування необхідності арешту майна значної вартості.

Дякую за увагу.

Результати відкритого голосування:

«За» 11 членів ради,
«Проти» — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ковиреву Антону Вікторовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Г.О. Блінова